

Návrh

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vláda přijala komplexní Informaci o problematice světelného znečištění

Světelné znečištění jako fenomén dnešní doby neovlivňuje pouze životní prostředí a lidské zdraví, je i třeba otázkou ekonomických úspor a bezpečnosti, proto se tento problém rozhodl ministr Brabec po schůzce s astronomy z České astronomické společnosti uchopit komplexně. Na jeho impuls vznikla letos v zimě mezirezortní pracovní skupina (kromě MŽP v ní zasedli zástupci ministerstev průmyslu a obchodu, pro místní rozvoj, dopravy, vnitra a zdravotnictví a také Svazu měst a obcí ČR). Výsledkem její práce je tento ucelený nelegislativní materiál, který popisuje, co vlastně světelné znečištění v ČR obnáší, jaké důsledky z něj mohou pro naši společnost plynout, pokud by se nijak neregulovalo, a problém, na nějž si mnozí občané spontánně stěžují, se neřešil.

Materiál shrnuje:

- základní informace o světelném znečištění a jeho působení na různé složky (lidské zdraví, příroda, doprava, energetika)
- možnosti a nedostatky pro řešení problematiky v rámci stávající legislativy
- hrubý nástin možného řešení (legislativní a nelegislativní)

Ke snižování negativního vlivu světelného znečištění nabízí následující směry řešení:

- regulace pro omezení vlivů na přírodu a životní prostředí jako veřejný zájem;
- regulace pro omezení vlivů na zdraví člověka jako veřejný zájem – svícení do oken, svícení s nevhodnou teplotou chromatičnosti (barvou světla);
- posílení pravomocí obcí pro regulaci problematiky světelného znečištění;
- vymezení limitů pro světelné podmínky v rámci právních předpisů na ochranu veřejného zájmu (lidského zdraví a životního prostředí);
- omezení nadměrného svícení jako způsob naplňování požadavků na hospodárné využívání energie nebo dosahování energetických úspor podle zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií.

Světelné znečištění - neoddělně také světelný smog - je stále významnější civilizační problém obtěžující vyspělé země nepříznivými vlivy umělého osvětlení v oblasti lidského zdraví, ekologie, ekonomiky, bezpečnosti a viditelnosti noční hvězdné oblohy. Původcem světelného znečištění je obecně každý umělý světelný zdroj a dochází k němu typicky směřováním světla do nežádoucích prostor (např. na nebe, do volné krajiny nebo okny do interiérů), osvětlováním mimo nutné časové období (např. osvětlení parkoviště nákupního centra mimo otevírací dobu) nebo použitím zdrojů s nevhodnými spektrálními charakteristikami (zejména v modré části spektra).

Měření jasu noční oblohy potvrzuje, že 99 % obyvatel Evropy žije dnes v prostředí se světelným znečištěním. Intenzita nočního venkovního osvětlení byla potvrzena jako jeden ze tří klíčových faktorů způsobujících pozdější nástup spánku u dospívajících osob. Např. mezi roky 1950 a 2000 se náklady na produkci světla snížily na šestinou, spotřeba světla na osobu ve Velké Británii vzrostla čtyřnásobně. Tato rostoucí spotřeba světla je paralelní s nárůstem nedostatku spánku. Technologie nás fakticky oddělila od přirozeného 24 hodinového dne, na který je náš organismus nastaven. Dlouhodobá spánková deprivace a sociální jet lag s tím

spojený mají negativní vliv na kvalitu života celkově a zvyšují například o desítky procent i pravděpodobnost vzniku závislosti na nikotinu.

Více než padesátileté studium časového systému člověka i různých druhů zvířat řadou světových i českých pracovišť vede k poznání, že opakované narušování temné fáze noci světlem významným způsobem zvyšuje riziko vzniku tzv. civilizačních chorob, jako jsou psychiatrická onemocnění včetně depresí, spánkových poruch a poruch paměti, kardiovaskulární nemoci, inzulínová rezistence a obezita, a zejména celá řada forem karcinomů.

Za posledních 10 až 15 let se poznání v této oblasti zásadně rozšířilo, na toto téma byly vydány stovky vědeckých a statistických prací a v Evropě byla přijata první zákonná opatření.

Významnou změnou jsou také iniciativy „zdola“- občanské (např. Bystřické memorandum za zachování tmavé oblohy), komunální (Manětínská oblast tmavé oblohy, mikroregion obcí Bystřicko), ochrana přírody (CHKO Jizerské hory, CHKO Beskydy, NP Podyjí) - kdy zájem na těchto úrovních předbíhá zájem státu jako celku. Ministerstvo životního prostředí již krok pro ochranu přírody před světelným znečištěním udělalo, a to novelou zákona o ochraně přírody a krajiny tím, že problematiku tuto problematiku do území NP zahrnulo. Mimo to již 7 let fungují dotační tituly MŽP pro obce v národních parcích na výměnu veřejného osvětlení vedoucí ke snížení světelného znečištění.

V současné době světelné znečištění není v České republice právně ošetřené, žádný právní předpis nestanoví, který správní orgán tento veřejný zájem chrání ani jaké jsou pro světelné znečištění limitní hodnoty. Materiál o světelném znečištění mapuje dílčí předpisy, které lze částečně využít pro ochranu občana a přírody před světelným znečištěním. Do budoucna je ovšem zapotřebí nalézt komplexní způsob nebo způsoby řešení této problematiky. Jako budoucí možná varianta pro zakotvení ochrany před světelným smogem do české legislativy se prozatím jeví novelizace zákona o ovzduší.

Pokud se v budoucnu podaří prosadit smysluplnou a rozumnou regulaci světelného znečištění a omezení rušivého světla v České republice, budou výsledkem ušetřené náklady na energii, kvalitnější podmínky pro život obyvatel, zachování přirozených biorytmů zvířat i rostlin a zlepšení bezpečnostních hledisek spojených se světlem a osvětlováním, a to bez snížení komfortu obyvatel nebo dalších nákladů. V globálním důsledku může taková regulace vést k nemalým úsporám. Cílem je jednoduše nesvítit v noci zbytečně, nebezpečně a nevhodně.

Ministrem Brabcem ustanovená pracovní komise bude pokračovat ve svém úsilí, další ambicí bude v budoucnu předložit další materiál již s návrhy širší škály možných řešení, včetně např. technických norem nebo doporučení. Bude to už materiál mnohem konkrétnější, který nabídne vládě možná řešení pro legislativní úpravy.